

บทที่ 1

บทนำ

ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกข้าวด้วยวิธีโยนกกล้าของเกษตรกรในอำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ในครั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับเกษตรกรในการตัดสินใจเลือกวิธีการ และรูปแบบปลูกข้าว เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

1.1 ที่มาและความสำคัญ

สังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่ทำการเกษตรเป็นอาชีพหลัก การปลูกข้าว นับเป็นการทำการเกษตรชนิดหนึ่งที่นิยม เพราะข้าวเป็นทั้งอาหารหลักและยังเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีมูลค่าการส่งออกที่สูง หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้มีการพยายามศึกษาค้นคว้า หาวิธีที่จะส่งเสริมชาวนาเพื่อเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนเพื่อให้เกิดกำไรสูงสุด อันจะส่งผลให้สภาพความเป็นอยู่ มาตรฐานการครองชีพของเกษตรกรเพิ่มสูงขึ้นด้วย

ในอดีตจนถึงปัจจุบันเกษตรกรได้มีการคิดค้นวิธีการปลูกข้าวต่างๆ ทั้งนี้เพื่อปรับให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ทำการเกษตรหรือเพื่อต้องการที่จะเพิ่มปริมาณผลผลิตที่ได้รับ ยกตัวอย่างเช่นการปลูกข้าวไร่ในพื้นที่สูง การปลูกข้าวนาดำเพื่อควบคุมวัชพืช หรือการปลูกด้วยวิธีนาหว่านเพื่อลดต้นทุนทางด้านแรงงาน ทั้งนี้การปลูกข้าวด้วยวิธีต่าง ๆ ดังที่กล่าวมานั้นย่อมมีข้อดีและข้อเสียที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งในปัจจุบันการปลูกข้าวด้วยวิธีการต่างๆ ยังไม่สามารถที่จะตอบสนองต่อความต้องการของเกษตรกรได้ในด้านการลดต้นทุนหรือเพิ่มปริมาณผลผลิต เกษตรกรจึงคิดค้นและหาวิธีการปลูกข้าวในรูปแบบใหม่เพื่อตอบสนองในส่วนนั้นๆ และนอกจากนี้ปัญหาการขาดแคลนแรงงานภาคการเกษตรและนโยบายเพิ่มค่าแรง ประกอบกับปัญหาราคาน้ำมันที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อภาคการเกษตรในแง่ของต้นทุนที่เพิ่มสูงขึ้น ทำให้ผลตอบแทนที่เกษตรกรได้รับลดน้อยลง

สมมาตร (2551) ได้เสนอผลการทดลองของ สำนักส่งเสริมการผลิตข้าว กรมการข้าว การศึกษาเปรียบเทียบต้นทุนและผลผลิตของการปลูกข้าว 3 วิธีคือ การปลูกข้าวด้วยวิธีนาดำ การปลูกข้าวด้วยวิธีนาหว่าน และการปลูกข้าวด้วยวิธีโยนกกล้าของข้าวปทุมธานี 1 และพบว่า การปลูกข้าวทั้ง 3 วิธี มีต้นทุนที่แตกต่างกัน โดยการปลูกข้าวด้วยวิธีนาดำจะมีต้นทุนรวมมากที่สุดเท่ากับ 3,268 บาท/ไร่ รองลงมาคือการปลูกข้าวด้วยวิธีนาหว่านต้นทุนรวมเท่ากับ 2,743 บาท/ไร่ และการปลูกข้าวด้วยวิธีโยนกกล้ามีต้นทุนรวมต่ำที่สุดเท่ากับ 2,600 บาท/ไร่ แต่ละวิธีมีผลผลิตที่ไม่แตกต่างกันมากนักคือ การปลูกข้าวด้วยวิธีนาดำจะมีผลผลิตโดยคิดเป็นเงินเท่ากับ 17,500 บาท/ไร่ นาหว่าน 15,500 บาท/ไร่ และโยนกกล้า 17,600 บาท/ไร่ ซึ่งเมื่อนำมาคิดเป็นกำไรจะเห็นได้ว่าการปลูกข้าวด้วยวิธีโยนกกล้ามีผลกำไรมากที่สุดเมื่อเทียบกับวิธีนาดำซึ่งมีกำไรเท่ากับ 14,232 บาท/ไร่ นาหว่าน 12,757 บาท/ไร่ และวิธีโยนกกล้า 15,000 บาท/ไร่ จากผลการศึกษาดังกล่าวพบว่าการปลูกข้าวด้วยวิธีโยนกกล้าสามารถตอบโจทย์ให้กับเกษตรกรในเรื่องของการลดต้นทุนและเพิ่มผลตอบแทนได้

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบต้นทุน (บาท/ไร่) ของการปลูกข้าวปทุมธานี 1 ด้วยวิธีการปลูกแบบต่างๆ

ขั้นตอนการทำนา	หว่านน้ำตม (บาท/ไร่)	นาดำ (บาท/ไร่)	โยนกกล้า (บาท/ไร่)
1. เตรียมดิน	610	610	610
2. เมล็ดพันธุ์	345	138	92
3. ตกกล้า	-	300	300
4. หว่าน (ปักดำ โยนกล้า)	40	672	50
5. ปุ๋ย	948	948	948
6. สารเคมีคุมวัชพืช	200	-	-
7. เก็บเกี่ยว	600	600	600
8. รวมต้นทุน	2,743	3,268	2,600
9. ผลผลิต	775	875	880

หมายเหตุ: ไม่รวมค่าสารเคมีป้องกันกำจัดโรค แมลง และน้ำมันสูบน้ำเข้านา ปรับปรุงจาก นิศยาและคณะ, (2549)
ที่มา: สมมาตร, 2551

การปลูกข้าวโยนกกล้า (parachute) หรือการทำนาโยนเป็นวิธีการทำนาในรูปแบบใหม่ โดยการนำเอาวิธีการปลูกข้าวนาดำและนาหว่านมาผสมผสานกันซึ่งสามารถนำมาใช้แทนการถอนกล้าปักดำด้วยแรงงานคน และปักดำด้วยเครื่องได้ เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายที่ต่ำกว่าแต่ได้ผลผลิตไม่แตกต่างจากการ

ปักดำด้วยเครื่อง หรือด้วยคน หรือการหว่าน (สมชาติ, 2553) ดังนั้นการปลูกข้าวด้วยวิธีการโยนกกล้า นับเป็นนวัตกรรมที่สามารถตอบสนองต่อปัญหาการขาดแคลนแรงงานและราคาน้ำมันที่มีแนวโน้มสูงขึ้นในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี ประกอบกับปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่ภาคกลางและภาคเหนือตอนบน ของประเทศไทยในปัจจุบันส่งผลทำให้เกษตรกรได้รับความเสี่ยงในด้านการขาดทุนในการลงทุน ปลูกข้าวในแต่ละครั้ง การปลูกข้าวด้วยวิธีการโยนกกล้านับเป็นทางเลือกที่ดีอีกทางเลือกหนึ่งที่สามารถ ลดความเสี่ยงและลดต้นทุนการปลูกข้าวในแต่ละครั้งของเกษตรกรให้น้อยลงได้ จังหวัดกำแพงเพชร มีเนื้อที่เพาะปลูกข้าวที่ขึ้นทะเบียน 1,436,934 ไร่พื้นที่ปลูกข้าวทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 3 ของทั้ง ประเทศ มีเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนการปลูกข้าวทั้งหมด 50,134 ราย ถือครองที่นาทำกินเฉลี่ย 29 ไร่ต่อ ราย ได้ผลผลิตข้าวเปลือกรวมเกือบ 1 ล้านตัน (เครือข่ายการวิจัยและพัฒนาระบบสนับสนุนการ ตัดสินใจ, 2554) และเป็นจังหวัดที่ประสบกับปัญหาน้ำท่วม เกษตรกรได้รับความเสียหายเป็นอย่างมาก ซึ่งในพื้นที่ดังกล่าวมีวิธีการปลูกข้าวหลากหลายวิธีทั้งด้วยวิธีนาดำ นานหว่านและโยนกกล้า แต่วิธีที่ ได้รับความนิยมนิยมของเกษตรกรในพื้นที่ยังคงเป็นการปลูกด้วยวิธีนาดำ และนานหว่าน จากการสำรวจ เบื้องต้นพบว่าในพื้นที่อำเภอเมืองมีผู้ปลูกข้าวด้วยวิธีโยนกกล้าประมาณ 250 ราย (นงลักษณ์, 2555) การปลูกข้าวด้วยวิธีนาโยนนี้สามารถตอบสนองต่อปัญหาการขาดแคลนแรงงาน ราคาน้ำมัน และ ปัญหาน้ำท่วมในปัจจุบันได้ แต่ยังไม่เป็นที่แพร่หลายมากนัก สังเกตได้จากบางพื้นที่ที่ยังใช้วิธีการ ปลูกข้าวด้วยวิธีนานหว่านหรือนาดำอยู่ ในเมื่อการปลูกข้าวด้วยวิธีโยนกกล้าเป็นวิธีที่เกิดประโยชน์ต่อ เกษตรกรและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นจึงควรทำการศึกษา เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับเกษตรกรและ ก่อให้เกิดทางเลือกในการลงทุนและเกิดความคุ้มค่าสูงสุดในโอกาสต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1) เพื่อศึกษารูปแบบการใช้แรงงานในการปลูกข้าว ต้นทุนและผลผลิตของเกษตรกรในอำเภอ เมือง จังหวัดกำแพงเพชร
- 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการยอมรับการปลูกข้าวด้วยวิธีโยนกกล้าของเกษตรกร ในอำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) สามารถนำข้อมูล โครงสร้างและต้นทุนแรงงานรวมถึงผลผลิตข้าวด้วยวิธีนาดำ นาหว่านและนาโยนกกล้า เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลปัจจุบันที่เป็นประโยชน์ต่อจังหวัด เกษตรกร และ ผู้สนใจ
- 2) ผลของการวิจัยสามารถใช้เป็นแนวทางในการแนะนำส่งเสริมด้านการเกษตรแก่เกษตรกร และองค์กรที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่นอื่นๆ

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกข้าวด้วยวิธีโยนกกล้าของเกษตรกรในอำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร จะทำการศึกษาเกษตรกรที่ปลูกข้าวด้วยวิธีนาดำ นาหว่านและวิธีโยนกกล้าในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งสามารถปลูกข้าวได้ทั้งนาปีและนาปรัง โดยใช้ข้อมูลปีการผลิตประจำปี 2554 ช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนพฤศจิกายน

จังหวัดกำแพงเพชรมีพื้นที่การปลูกข้าวประมาณ 2,847,115 ไร่ สำหรับพื้นที่อำเภอเมืองมีพื้นที่การปลูกข้าวประมาณ 441,207 ไร่ เป็นพื้นที่ที่มีการปลูกข้าวเป็นอันดับหนึ่งของจังหวัดเมื่อเปรียบเทียบกับอำเภออื่น โดยคิดเป็นร้อยละ 15.5 ของพื้นที่ปลูกข้าวทั้งหมดของจังหวัด (สำนักงานเกษตรจังหวัดกำแพงเพชร, 2553) ดังนั้นจึงเลือกพื้นที่อำเภอเมืองเป็นตัวแทนพื้นที่ในจังหวัดกำแพงเพชรเพื่อทำการวิจัย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved